

EKONOMIKA PANSTVÍ, OBRAZ PANSTVÍ ŽDÁNICE V RANÉM NOVOVĚKU

Mgr. Lada Dittrichová
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

HISTORIE ŽDÁNICKÉHO PANSTVÍ

Poloha: jižní úpatí Ždánického lesa v okrese Hodonín.

První písemná zmínka: 1349.

Do roku 1500: majetkem různých šlechtických rodů.

1500-1558: v držbě rodu ze Zástřizl.

1566-1622: majitelem Oldřich z Kounic.

1622-1945: vlastníkem rod Lichtenštejnů.

OSEDLÍ NA PANSTVÍ V 17. STOLETÍ

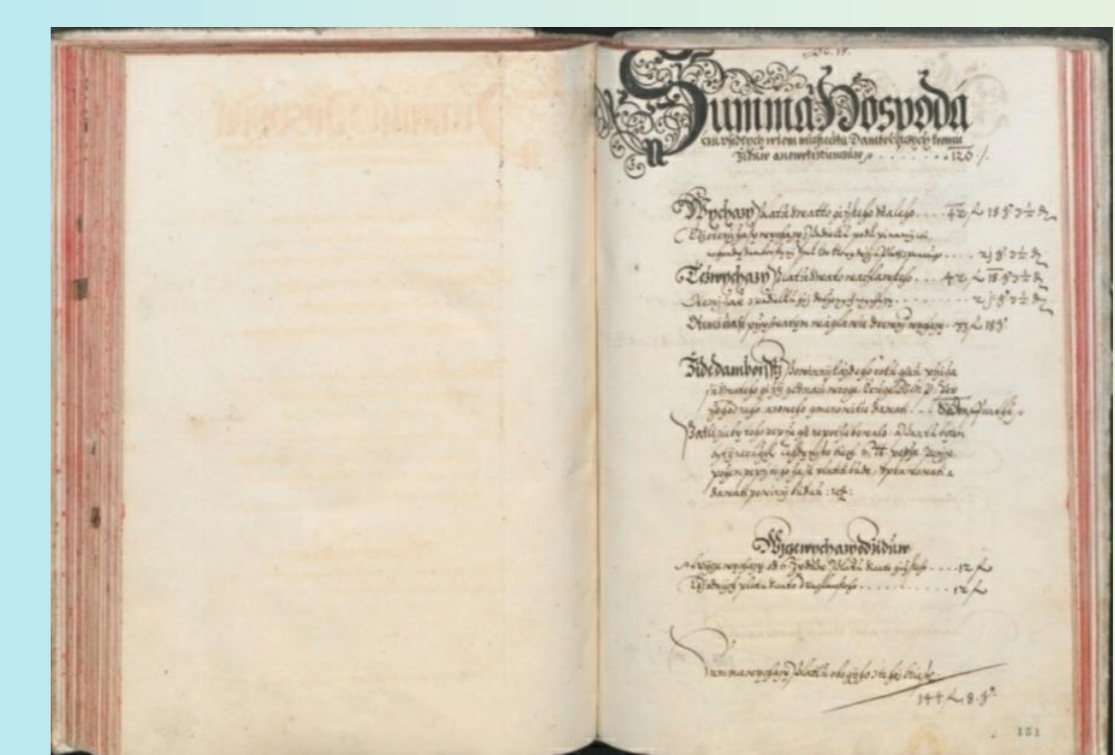
- Do roku 1622 disponovalo panství Ždánice čtyřmi městečky a pěti vesnicemi, přičemž jedna z nich byla pustá.
- Po konfiskačním procesu bylo k panství v roce 1622 připojeno pět dalších vesnic z původního slavkovského panství.
- Do roku 1654, kdy získalo panství v rámci 17. století svoji konečnou rozlohu, bylo připojeno dalších pět vesnic a jedno městečko.
- Ve druhé polovině 17. století tak panství čítalo dohromady 21 vsí a městeček.

Vývoj počtu osedlých na ždánickém panství v 17. století

Vesnice	1617	1673
Ždánice	117	94
Archlebov	86	61
Dambořice	120	104
Dražůvky	28	14
Lovčice	77	44
Násedlovice	42	27
Nynkovice	51	42
Věteřov	56	40
Bošovice	X	27
Kobeřice	X	34
Lovčičky	X	21
Nechvalín	X	16
Nížkovice	X	37
Milešovice	X	21
Mouřínov	X	15
Otnice	X	41
Uhřice	X	28
Velké Hostěrádky	X	28
Želetice	X	18
Celkem:	577	712

Podíl poddaných (1617):

- Neprivilegovaní:
 - lánovní osedlí (288)
 - nelánovní osedlí (289)
- Privilegovaní:
 - mlynáři (4)
 - krčmáři (9)
 - svobodníci (3)

PLATY OSEDLÝCH

Vesnice	Suma platů běžných	Suma platů stálých
Ždánice (+ dvůr)	5 255 zl. 6 gr. 2 ½ d.	407 zl. 7 gr. 5 d.
Archlebov	43 zl. 20 gr. 4 d.	288 zl. 4 gr. ½ h.
Dambořice (+dvůr)	2 726 zl. 25 gr. 5 ½ d.	514 zl. 2 gr. 5 d. 1 h.
Dražůvky	624 zl. 21 gr.	52 zl. 12 gr. 6 d.
Lovčice	456 zl. 9 gr.	298 zl. 5 gr.
Násedlovice (+ dvůr)	6 678 zl. 4 gr.	99 zl. 4 gr. 6 d.
Nynkovice	81 zl. 29 gr. 4 d.	106 zl. 16 gr.
Věteřov	472 zl. 12 gr.	189 zl. 29 gr. 3 d. 1 h.
Celkem:	16 339 zl. 8 gr. 2 d.	1955 zl. 17 gr. 5 d. ½ h.

Režijní hospodářství bylo na rozdíl od rentového zaměřeno na dosažení co největšího výnosu a výběru běžných neboli režijních platů. Pasivní složkou tohoto hospodářství byly prosté pronájmy panské půdy poddaným, aktivní složku tvořilo podnikání vrchnosti ve vlastní režii.

89 % x 11 %
=> režijní velkostatek

ARCHIVNÍ PRAMENY

MZA, f. G 436, VS Ždánice, inv. č. 383, výpis z příjmů panství Ždánice, fol. 1r-16r.

MZA, f. G 436, VS Ždánice, inv. č. 384, urbář z roku 1617, fol. 1r-155r.

MZA, f. D 1, Lánové rejstříky, inv. č. 177, Ždánice, fol. 1r-156r.

KONTAKT

dittrichovalada2@gmail.com

RYBNÍKÁŘSTVÍ

K tradičnímu odvětví vrchnostenské režijní výroby patřilo rybníkářství. V roce 1617 se nacházelo na ždánickém panství 29 rybníků. Výnos veškerého rybníkářství dosáhl v roce 1617 výše 5 215 zlatých a 14 grošů.

VINAŘSTVÍ

Ždánické panství patřilo k vinařským oblastem. Vinohrady byly při každém městečku a vesnici a kus nebo celý vinohrad vlastnila velká část obyvatel panství. Celkový výnos platů z vinohradů z roku 1617 odpovídal částce 961 zlatých 29 grošů a 3 ½ denáru.

DVOROVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Dvorové hospodářství tvořilo centrum vrchnostenského podnikání a svým záměrem se soustředilo na rostlinnou a živočišnou výrobu. Ždánické panství disponovalo třemi panskými dvory. Při těchto dvorech se v roce 1617 chovaly husy (420 kusů), hovězí dobytek (360 kusů), svině (180 kusů), ovce (2 400 kusů) a včely (40 úlů). Rostlinná výroba se zaměřovala na pěstování obilí, především pak pšenice. Dále bylo pěstováno žito, ječmen, oves či len.